

Bodø kommune
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler, innvalgstelefon
Hege Rasmussen, 75 53 15 56

Oversendelse av rapport etter systemrevisjon – pålegg om redegjørelse og vedtak om gebyr

Vi viser til varsel datert 26.02.2019 og gjennomført systemrevisjon ved Bodø kommune Teknisk avdeling 21. – 23.05.2019.

Vedtak

Med medhold i lov om vern mot forurensinger og om avfall (forurensningsloven) § 49 må Bodø kommune redegjøre til Fylkesmannen for de tiltakene som er gjort for å rette opp registrerte avvik **innen 30. september 2019**. Dersom avvikene ikke er rettet opp til denne datoen må redegjørelsen inneholde en tidsfestet plan for hvordan disse skal rettes opp. Vi ber også om at dere gir en vurdering knyttet til anmerkningene.

Med medhold i forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) § 39-3 skal Bodø kommune betale et gebyr for revisjonen på kr 131 300,-.

Vedlagt oversendes rapporter fra systemrevisjonen.

Systemrevisjonen omfattet både en kontroll av kommunens oppfølging av avløpsanlegg der Fylkesmannen er myndighet, og en kontroll av kommunens oppfølging av egen forurensningsmyndighet for avløpsanlegg i mindre tettbebyggelser. På grunn av Fylkesmannens rapportering til Miljødirektoratet er det utarbeidet egne rapporter for hver av disse to delene av systemrevisjonen.

Frist for redegjørelse etter systemrevisjonen er satt til 30. september 2019. Fylkesmannen skal rapportere til Miljødirektoratet en plan for oppfølging av de avløpsanleggene der kravene i forurensningsforskriften kapittel 14 ikke er oppfylt innen 31. august. Vi ber derfor om at dere redegjør for den videre fremdriften for utbygging innenfor Bodø tettbebyggelse **innen 31. juli 2019**.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
seksjonsleder

Hege Rasmussen
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Rapport - anleggskontroll
- 2 Rapport - myndighetskontroll

BODØ KOMMUNE
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler:
Hege Rasmussen

Revisjonsrapport

Systemrevisjon ved Bodø kommune

Kontrollnummer: 2019.004.R.FMNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Magnus Olufsen

Fra Fylkesmannen i Nordland:
Hege Rasmussen

Andre deltagere fra virksomheten:
Se oversikt under kapittel 10

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:
Marit Torsvik

Resultater fra revisjonen – kommunen som anleggseier

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen ved Bodø kommune den 21. – 23.5.2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket 3 avvik og ga 3 anmerkning(er) under revisjonen.

Avvik:

- Det gjennomføres ikke internrevisjon av internkontrollsystemet
- Kommunen kan ikke legge frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering for ytre miljø, med tilhørende handlingsplaner, på avløpsområdet
- Rensekravene for Bodø tettbebyggelse er ikke oppfylt

Anmerkninger:

- De overordna målene som er satt i hovedplan avløp er ikke tatt videre til operasjonelle mål for de enkelte avdelingene
- Det etablerte avvikssystemet er i liten grad i bruk for å registrere avvik på ytre miljø
- Kommunen kan ikke dokumentere at avløpsanleggene har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

3. juni 2019	Hege Rasmussen	Oddlaug Ellen Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder
	Fylkesmannen i Nordland	

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BODØ KOMMUNE TEKNISK AVDELING	
Organisasjonsnr.: 974790947	Eies av: 974627698
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Bodø kommune Teknisk avdeling	Anleggsnr.: 1804.0145.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 25. mars 2008	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen er en del av Fylkesmannens risikobaserte tilsyn for i år.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Bodø kommune plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må kommunen **innen 30. september 2019** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet, eller en tidsfestet forpliktende plan for hvordan de skal rettes.

Vi ber også om at dere sender inn en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Hege Rasmussen.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 26. februar 2019. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil kommunen bli ilagt et gebyr på kr 131 300,- for systemrevisjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 3 for flerdagstilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. En eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Nordland. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova). I tillegg publiserer vi alle tilsynsrapporter på nettsida vår: <https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Tilsyn/>

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Det gjennomføres ikke internrevisjon av internkontrollsystemet

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 8

Kommentarer:

Etter en gjennomgang i 2005/2006 har Bodø kommune utarbeida en rutine for internrevisjon av internkontrollsystemet. I denne legges en plan for internrevisjoner ved de ulike avdelingene hvert 3. – 5. år fra 2009.

Det ble gjennomført noen revisjoner i perioden 2010 – 2013, Teknisk avdeling var ikke omfattet av disse, og det var deretter planlagt en evaluering av arbeidsmåten. Etter dette har denne rutinen ikke vært fulgt opp. Det har ikke vært gjennomført noen internrevisjon av HMS-systemet som omfatter Teknisk avdeling siden den opprinnelige gjennomgangen for 13 år siden.

Avvik 2

Kommunen kan ikke legge frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering for ytre miljø, med tilhørende handlingsplaner, på avløpsområdet

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 6

Kommentarer:

Den dokumentasjonen som var oversendt i forkant av systemrevisjonen omhandlet kun risikoforhold som går på arbeidsmiljø og sikkerhet for arbeidstakerne. Gjennom intervjuene kom det frem at det er høyt fokus på ivaretagelse av risiko, også for ytre miljø, i alle ledd i organisasjonen, men det kunne ikke legges frem dokumentasjon på at det er gjennomført en systematisk risikovurdering med tilhørende handlingsplaner.

Etter den nasjonale tilsynsaksjonen på avløp som var gjennomført i 2010 har Norsk Vann, på oppdrag fra Klima- og miljødirektoratet (nå Miljødirektoratet) utarbeidet en veileder for vurdering av risiko for ytre miljø ved avløpsanlegg (rapport 197/2013). Denne er et godt verktøy for de som er ansvarlige for avløpsanlegg for å gjennomføre risikovurderinger. Det er også en forventning fra myndighetene at risikovurderinger for avløpsanlegg skal ligge på det nivået som beskrives i denne veilederen.

Avvik 3

Rensekravene for Bodø tettbebyggelse er ikke oppfylt

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-8 og 14-11 – 14-13, jf utslippstillatelsens vilkår 3

Kommentarer:

Den samlede avløpsbelastninga fra Bodø tettbebyggelse er omtrent 60 000 pe. Rensekravene for samtlige av avløpsanleggene (som er > 50 pe) innenfor tettbebyggelsen vil dermed følge av forurensningsforskriftens kapittel 14. Bodø kommune fikk i 2008 tillatelse til primærrensing for de aktuelle renseanleggene. I og med at kommunen på dette tidspunktet ikke hadde noen renseanlegg som tilfredstilte dette kravet, har de i tiden som er gått siden, arbeidet med nybygging av renseanlegg og avskjæring og rehabilitering av ledningsnettet innenfor de aktuelle avløpssonene.

Bestemmelsen i forskriftens § 14-17 er at de nye rensekravene skulle tre i kraft innen utgangen av 2008. Det ble senere åpnet for at Fylkesmannen kunne utsette denne fristen til utgangen av 2015. Vi er ikke gitt myndighet til å utsette denne fristen ytterligere.

Bodø kommune har ifølge egenkontrollrapporten for 2018 to renseanlegg som per nå tilfredsstillende primærrensekravet – Kvalvikodden og Skanseodden. Det er også bygget et nytt renseanlegg i Hammervika. Dette anlegget renser per nå like under primærrensekravet, men vi ser en forbedring sammenliknet med tallene som var rapportert for 2017.

Et nytt renseanlegg i Stokkvika er under bygging, og vil ta imot avløpsvann fra strekninga Jensvoll – Hunstad, når arbeidene er ferdigstilt.

Mørkvedodden renseanlegg er et gammelt silanlegg som var bygget på 1980-tallet, og som heller ikke tilfredsstillende gjeldende krav.

Med unntak av de tre nye renseanleggene er heller ikke kavene til prøvetaking og analyse oppfylt for store deler av tettbebyggelsen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

De overordna målene som er satt i hovedplan avløp er ikke tatt videre til operasjonelle mål for de enkelte avdelingene

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 4

Kommentarer:

Det er satt overordna mål for avløpsområdet i Hovedplan avløp. Disse er utarbeida av ei arbeidsgruppe under ledelse av Plan- og utbyggingsavdelinga, med deltakere fra Forvaltning- og Drift- og produksjonsavdelingene. Målene er konkrete, og flere av dem kan lett la seg tallfeste.

Målene er operative på den måten at hele organisasjonen vet hva de skal jobbe mot. Vi kan imidlertid ikke se at målene i hovedplanen er tatt systematisk ned i avdelingene. Verken Forvaltning eller Drift- og produksjon har tatt målene ned på sitt eget avdelingsnivå, og satt kvantifiserbare delmål med målindikatorer. Det gjennomføres heller ingen evaluering av egen måloppnåelse. Hovedplanen blir dermed ikke et levende styringsverktøy, ut over det å være en utbyggingsplan.

Anmerkning 2

Det etablerte avvikssystemet er i liten grad i bruk for å registrere avvik på ytre miljø

Referanse:

Internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, pkt. 7

Kommentarer:

Bodø kommune har et avvikssystem som er tilgjengelig for de ansatte gjennom pc eller nettbrett. Det registreres avvik i varierende grad. Flere hendelser som skulle vært meldt inn i avvikssystemet meldes fra til leder gjennom e-post eller annen kommunikasjon.

Vi fikk se en oversikt over HMS-avvik fra perioden 2016 til i dag. I denne 3-årsperioden var det registrert 25 avvik, der 8 var miljørelaterte. Gjennom intervjuene har vi fått inntrykk at det også kan gjemme seg noen miljørelaterte HMS-avvik blant driftsavvikene (dette fikk vi ikke gransket nærmere). De eksempelavvikene vi fikk se fra renseanleggene bar preg av å være skrevet i frustrasjon, noe vi tolker som at det skal gå langt før operatøren setter seg ned og melder inn avvik.

Vi merker oss at lederne har noe høyre fokus på avviksbehandling ved at avvik tas opp og gjennomgås på ledermøter, men avvik og miljøhendelser er i liten grad tema på interne møtepunkter ut over dette.

Kommunikasjonen nedover i organisasjonen er heller ikke god nok når det gjelder oppfølging av avvik. Personer under ledernivå som melder inn avvik får i liten grad tilbakemelding om og hvordan avviket er fulgt opp. Dette fører til at motivasjonen for å melde nye avvik blir liten.

Vi opplevde at de vi snakket med har god kunnskap både om hvilke krav som gjelder, driften av anleggene og hvilke parametere som påvirker driften og oppnåelse av kravene. Dette er kunnskap som kunne vært bedre utnyttet lenger opp i organisasjonen dersom man får en mer levende kultur for slike tilbakemeldinger.

Anmerkning 3

Kommunen kan ikke dokumentere at avløpsanleggene har tilstrekkelig yteevne under alle klimatiske forhold som er normale for stedet der de ligger

Referanse:

Forurensningsforskriften § 14-10

Kommentarer:

Bodø kommune har ikke gjennomført stedsspesifikke klimafremskrivninger eller utarbeidet en klimaplan for forhold som kan påvirke avløpsanleggene. Det fremgår også av Hovedplan avløp 2019 – 2026 at det per i dag ikke er satt krav til bruk av klimafaktor, men at dette vil bli vurdert ved neste revisjon av planen.

Vi har sett de seneste årene at klimaet blir våtere og mer ekstremt. Dette får direkte konsekvenser for dimensjonering og drift av kommunenes avløps- og overvannssystemer. Det er derfor viktig at det gjøres kartlegginger/fremskrivninger for hva dette vil få å bety lokalt. Dette må så tas videre ved at kommunen legger planer for hvordan de skal imøtekomme disse endringene, for at anleggene skal fungere under de klimaforholdene som er, og som kommer, på det stedet der de ligger.

Som eksempel fikk vi fortalt, under besøket på Skanseodden renseanlegg, at det er registrert økende mengder overvann til anlegget i løpet av årene det har vært i drift. Dersom denne trenden fortsetter, uten at det iverksettes tiltak, vil anleggets maksimale kapasitet være nådd om få år.

Også økt fortetting og utbygging av arealer der vannet tidligere kunne drenere naturlig i grunnen gjør at belastninga på avløpsanleggene blir større. Dette, sammen med økte vannmengder, gjør

at kommunen må ha god oversikt over problemstillinga og planlegge for hvordan de skal imøtekomme det.

8. Andre forhold

Bodø kommune har endret noe på utbyggingsplanen sin for avløpsanleggene siden utslippstillatelsen ble gitt i 2008. Det er derfor avvik mellom de faktiske avløpsutslippene og hva som er omhandlet i utslippstillatelsen. Også rammen på 55 000 pe som er satt i utslippstillatelsen er overskredet for Bodø tettbebyggelse.

Ut over dette har Miljødirektoratet utarbeidet en ny mal for utslippstillatelser for avløp. Alle forholdene som omhandles i denne er ikke ivaretatt i den gjeldende utslippstillatelsen.

Fylkesmannen vil varsle kommunen om tilbaketrekking av utslippstillatelsen og endring av vilkår i et eget brev, der vi også ber om at det sendes inn søknad om ny utslippstillatelse for avløpsanleggene innenfor Bodø tettbebyggelse.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Organisasjonskart
- Prosedyre for avholdelse av vernerunder
- 04.04 Vernerunde – prosedyre
- Sykefravær (rutine/sjekkliste)
- Beskrivelse/kartlegging av HMS-arbeid – vann og avløp
- Arbeidsmiljø – Fysisk, kjemisk og biologisk (rutine/sjekkliste)
- Arbeidsmiljø – Psykososialt/organisatorisk (rutine/sjekkliste)
- HMS Grovkartlegging
- Felles prosedyrer og instruksjoner (oversikt)
 - Vann og Avløp
- Handlingsplan (HMS)
- Virksomhetens rullerende handlingsplan vår 2018 (Drift og produksjon)
- 02.02 systemrevisjon
- 02.02 Arbeid med systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeide
- Internkontroll av HMS-systemet
- Stillingsbeskrivelse HMS-rådgiver
- Notat – Status internkontrollarbeidet på teknisk avdeling – 2016
- Stamina – Rapport vedr. eksponering for bioaerosoler og endotoksiner ved Misvær Renseanlegg – 2018

- Stamina – Rapport vedr. eksponering for bioaerosoler og endotoksiner ved Jensvoll Renseanlegg og Hammervika Renseanlegg – 2018 – Eksponering for Osongass ved Hammervika Renseanlegg – 2018
- Risikovurdering av rørleggere og driftspersonell i kontakt med biologisk materiale
- 02.02 Opplæring i HMS
- Introduksjonsprogram for nye medarbeidere
- Labora – Opplæring, godkjenning og vedlikehold av kontraherte prøvetakere
- Hovedplan avløp 2019 – 2026
- Beredskapsplan for Teknisk avdeling 2019

10. Gjennomføring

Fra Bodø kommune deltok følgende ved revisjonen:

Navn	Rolle	Åpningsmøte	Intervjuer	Befaring	Sluttmøte
Knut Anders Hernes	Kommunaldirektør	X	X		X
Svein Ole Lindquist	HMS-rådgiver	X	X		X
Hallgeir Karlsen	Leder Forvaltning	X	X		X
Magnus Olufsen	Ingeniør Forvaltning	X	X	X	X
Bjørn-Inge Ingvaldsen	Leder Drift- og produksjon	X	X		
Ståle Enge	Leder Vann- og avløp	X	X		
Roger Brækka	Formann Avløp	X	X	X	
Arild Beiermann	Driftsoperatør	X	X		
Tommy Larsen	Driftsoperatør	X	X	X	X
Anne Sofie Nilsen	Driftsplanlegger	X			X
Kari Skirbekk	Påtr. konst. leder forvaltning	X			X
Per Ivar Svendsen	Produksjonsleder	X			X

I tillegg har vi kontaktet Svein Ove Moen, leder for Plan- og utbygging, og Anne-Line Bosch Strand, HR-sjef, per telefon for å avklare spørsmål som kom frem under intervjuene.

BODØ KOMMUNE
Postboks 319
8001 Bodø

Saksbehandler:
Hege Rasmussen

Revisjonsrapport

Revisjon ved Bodø kommune

Kontrollnummer: 2019.058.I.FMNO

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:

Magnus Olufsen, ingeniør forvaltning

Fra Fylkesmannen i Nordland:

Hege Rasmussen

Andre deltagere fra virksomheten:

Knut A. Hernes, kommunaldirektør

Hallgeir Karlsen, leder forvaltning

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Nordland:

Marit Torsvik

Resultater fra revisjonen – kommunens myndighetsområde

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen ved Bodø kommune den 21. - 23.05.2019. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Nordland avdekket 1 avvik og ga 3 anmerkning(er) under revisjonen.

Avvik:

- Kommunen følger ikke opp myndigheten sin på avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Anmerkninger:

- Kommunen har ikke et system for å sjekke at data fra alle anlegg er rapportert
- Kommunen har ikke oppdatert utslippstillatelser som er eldre enn 1.1.2007
- Kommunen har ikke en rutine for saksbehandling av utslippssøknader for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

31. mai 2019	Hege Rasmussen	Oddlaug Ellen Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Fylkesmannen i Nordland

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: BODØ KOMMUNE TEKNISK AVDELING	
Organisasjonsnr.: 974790947	Eies av: 974794098
Bransjenr. (NACE-kode): 84.130 - Offentlig administrasjon tilknyttet næringsvirksomhet og arbeidsmarked	

Kontrollert enhet

Navn: Bodø kommune Teknisk avdeling	Anleggsnr.: 1804.0240.01
Kommune: Bodø	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Annen aktivitet	
Tillatelse gitt:	Sist endret:

2. Bakgrunn for revisjonen

Revisjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Revisjonen inngår i Fylkesmannens aksjon for kommunenes pliktoppfyllelse.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48a.

Revisjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Bodø kommune plikter snarest å rette opp de avvikene som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må kommunen **innen 30. september 2019** sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet.

Vi ber også om at dere sender inn en redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan det vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmnopost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Nordland v/Hege Rasmussen.

4. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Nordland (jf. offentleglova). I tillegg publiserer vi alle tilsynsrapporter på nettsida vår: <https://www.fylkesmannen.no/nb/Nordland/Tilsyn/>

5. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1

Kommunen følger ikke opp myndigheten sin for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 13-2

Kommentarer:

I Bodø kommune er forurensningsmyndigheten for avløpsanleggene delegert til Forvaltningsavdelinga, mens ansvaret for drift av kommunens egne avløpsanlegg ligger under Drift- og produksjonsavdelinga. Begge er organisert under Teknisk avdeling.

Forvaltning har et godt og tett samarbeid med Drift- og produksjon i det daglige, og også med Byggesak. Hendelser og uønskede forhold på kommunens avløpsanlegg følges opp fortløpende, i dialog mellom avdelingene om aktuelle tiltak.

Det føres ikke formelle tilsyn med avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13¹. Ved mindre avløpsanlegg, som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 12 (inntil 50 pe), føres det tilsyn etter tips og spesielle hendelser, men kommunen følger ikke en systematisk tilsynsplan for avløpsanleggene der de er forurensningsmyndighet.

Kommunen følger opp avvik og driftshendelser på de kommunale avløpsanleggene og ser til at de «går bra», men det føres ingen kontroll med, og det foreligger ingen dokumentasjon på at kravene i forurensningsforskriften §§ 13-6 – 13-11 etterkommes. Det gjennomføres heller ikke prøvetaking og analyser jf. §§ 13-12 – 13-15.

¹ Anlegg med organisk belastning fra og med 50 pe, og opp til 2000 pe ved utslipp til ferskvann eller elvemunning og opp til 10 000 pe ved utslipp til sjø

Kommunalt avløpsnett er godt utbygd i de mindre tettbebyggelsene i Bodø kommune, men under intervjuene kom det frem at det trolig finnes ett privat avløpsanlegg i Kløkstad havn som omfattes av bestemmelsene i kapittel 13. I avløpssonene på Kløkstad og Naurstad er tettbebyggelsene av slik størrelse at de omfattes av kapittel 13, men ingen av avløpsanleggene her overskrider 50 pe, og de skal dermed behandles etter kapittel 12.

I hovedplanen viser kommunen til en del virksomheter med utslippstillatelse fra Fylkesmannen, blant annet Reitan og Bodø hovedflystasjon. Vi kan opplyse at det er ikke aktivitet på Reitan som krever utslippstillatelse fra Fylkesmannen, og det er dermed ikke riktig at dette anlegget har utslippstillatelse fra oss. Vi vil også presisere at de tillatelsene som gis av Fylkesmannen kun omfatter utslipp fra næringsvirksomheten. Utslippene av sanitærvann/kommunalt avløpsvann følger av kapitlene 12 – 14 i forurensningsforskriften. Det vil si at kommunen er forurensningsmyndighet for de utslippene som er utenfor Bodø tettbebyggelse. Også dette er dermed anlegg der kommunen er myndighet for å følge opp at bestemmelsene i kapittel 12 eller 13 etterkommes.

6. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Kommunen har ikke et system for å sjekke at data fra alle anlegg er rapportert

Referanse:

Forurensningsforskriften §§ 11-5 og 13-16

Kommentarer:

Kommunen plikter årlig å rapportere alle avløpsdata til staten. Private anleggseiere skal rapportere data til kommunen årlig innen 1. februar.

De fleste avløpsanleggene innenfor kapittel 13 er kommunale og Bodø kommune har rapportert data for disse. Under intervjuene, og ved gjennomgang av Hovedplan avløp 2019 – 2026 kom det frem at det finnes private avløpsanlegg som også kommer inn under dette kapitlet, se kommentarer under Avvik 1.

Rapporteringsplikten gjelder for alle avløpsanlegg med belastning fra og med 50 pe og opp til 2000 pe ved utslipp til ferskvann eller elvemunning, og opp til 10 000 pe ved utslipp til sjø. Bodø kommune har ikke sørget for at det blir rapportert avløpsdata for alle disse.

Miljødirektoratet har åpnet for at private anleggseiere kan rapportere direkte til staten gjennom Altinn. Det er likevel kommunens plikt å påse at alle avløpsdata blir rapportert.

Anmerkning 2

Kommunen har ikke oppdatert utslippstillatelser som er eldre enn 1.1.2007

Referanse:

Forurensningsforskriften § 13-18

Kommentarer:

Frem til 1.1.2001 lå forurensningsmyndigheten for avløp hos Fylkesmannen. Fra denne datoen ble myndigheten for avløpsanlegg med belastning inntil 1000 pe overført til kommunene. De utslippstillatelsene som tidligere var utarbeidet av Fylkesmennene ble da overført til kommunene.

Fra 1.1.2007 trådte dagens avløpsbestemmelser i kraft. Fra denne datoen ble kommunene forurensningsmyndighet for alle avløpsutslipp fra tettbebyggelser som er mindre enn 2000 pe dersom de har utslipp til ferskvann eller elvemunning, eller mindre enn 10 000 pe dersom de har utslipp til sjø. I tillegg er kommunen forurensningsmyndighet for alle avløpsanlegg som har belastning mindre enn 50 pe, uavhengig av tettbebyggelsens størrelse.

Under intervjuene og ved gjennomgang av hovedplanen kom det frem at det fortsatt finnes eldre utslippstillatelser som ikke er oppdatert i tråd med de gjeldende kravene.

Anmerkning 3

Kommunen har ikke en rutine for saksbehandling av utslippssøknader for avløpsanlegg som kommer inn under forurensningsforskriften kapittel 13

Referanse:

Forurensningsforskriften § 13-5

Kommentarer:

Bodø kommune har en rutine for behandling av søknader om utslipp av avløpsvann, men denne omfatter kun bestemmelsene i forurensningsforskriften kapittel 12. Det kom frem under revisjonen at det ikke er utarbeidet en tilsvarende rutine for søknader etter kapittel 13.

Når kommunen mottar søknader om utslippstillatelse etter forurensningsforskriften er det viktig at kravene i forskriften overholdes, mtp saksbehandlingstid, hva som skal vurderes, samordning med byggesaksbehandling osv. Dette bør beskrives i en rutine/prosedyre for saksbehandlinga.

7. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)